

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas I. Examinantur Argumenta negantium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

RESPONDETUR. Esse illam subiectam, non quoad suam in Deo reperibilitatem: neq; enim abrogari potest à Deo; licet sit subiecta, quoad suum exerceri.

INSTABIS. Jus creaturæ in Deum, non debet esse obligatio instituta à Deo ad aliud, quām ut sit in utilitatem creaturæ, quæ obligatio potest esse, etiam circa potestatem absolutam.

RESPONDETUR. Si illud jus sit ex titulo similitudinis divinæ, haberi posset à creatura, sed non sub onere injuria, obligationisque rigorofa.

OBJICITUR 5. Etiam supposita obligatio in dominio, potest adhuc salvare dominium in Deo id; duplii titulo. Imprimis, quia dominium debet esse respectu possibilium; hinc licet chymaram non possit Deus annullare, est adhuc perfectus Dominus. Jam autem supposita promissione, non est possibilis in Deo actus utendire illa, prout voluerit. Deinde quia habet in potestate voluntates hominum, quibus aliquid promitteret, adeoque illas inclinaret, ad id non præstandum, quod eis promisit, si vellet non præstare.

RESPONDETUR. Quod ad primum attinet. Cum negemus obligari dominium Dei, negamus consequenter non esse possibilem a domino utendire illa, siquidem datur potentia illius a domino inobligata. De chymara disparitas est, quia non utendo illa, prout libuerit, nulla sequitur in dominio Dei: nunquam enim potest illa uti, prout liberet. Si autem cum possit inante, utire Deus ad libitum, nunc autem non posset, fieret mutatio in dominio, impossibileq; est dominium in chymaras, possibilis inobligata potestatis.

Quod attinet ad secundum. Necdum salvabitur dominium Dei: quia ponetur dependens à consensu humano. Rursus per ordinem factum ad gratias inefficaces, adeoque non impenitentes consensum, non posset sine injuria operari. Denique antecedenter ad imperatum consensum creaturæ, careret illa potestate. Illustrari solet instantia, si esset Petrus tam efficax in dicendo, ut posset persuadere creditori remissionem debiti, non ideo tamen esset Dominus stante debito, ita & in præsenti.

INSTABIS. Deus habet perfectissimum dominium nostrarum voluntatum, quamvis de illis non possit disponere independenter ab illis consentientibus. Ergo, & rerum obligatarum adhuc posset Deus habere perfectissimum dominium, quamvis de illis non possit disponere, nisi illis consentientibus, quibus obligavit dominum. Imo videtur de facto Deus obligasse suum dominium in voluntates creatas, in principio non prædeterminantium; siquidem uti illis non potest, independenter à consensu creaturæ.

RESPONDETUR. Cum nusquam habuerit

Deus potestatem, salvâ libertate necessitandarum voluntatum, quamvis eas non necessitet, verè adhuc manet non diminutum dominium, diminutum autem esset, si obligaretur, cum esset inobligatum. Addo quantumvis illas necessitaret adhuc injuriam non inferret, inferret autem, si procederet ut liberet, habendo obligatum dominium.

QUÆSTIO II.

An Creaturæ ad Deum, posset dari perfecta Injustitia?

NEGAT Vasq. Hurt. de Incarn. Began. Merac. Ponunt illam alii cum Suar. in quantum illam ponunt in Deo. Aliqui illam negant in Deo, ponunt in creatura qualis Lugo. d. 3. n. 55. Fassolus autem 1. p. q. 21. a. 1. dub. 5. non ponit creaturam posse esse Deo justam, sed ponit posse esse injuriam.

DICENDUM est. Non posse dari strictam justitiam creatura erga Deum.

Probatio Conclusionis, quæ sit adferenda, ut videatur. Sit

DIFFICULTAS I.

Examinantur Argumenta Negan-
tium.

CUM in 1. P. docuisset Vasq. non reperiri justitiam rigorosam, inter Deum, & homines, ut videre est disp. 84. Respondit illi Suar. præcipue opusculo de justitia Dei. Iterato refutavit illum Vasq. 1. 2. d. 223. Aliqua ex illis adferenda sunt.

Punctum Difficultatis 1.

Proponitur Primum Argumentum.

PRIMA RATIO est ex Vasq. 1. P. d. 85. n. 18. Petita ex natura objecti justitiae commutativæ, cuius formalis ratio in æqualitate dati & accepti consistit. Objectum formale justitiae commutativæ, ejus distinctivum, est æqualitas dati & accepti. Sed inter creaturam & Deum non potest esse dicta æqualitas. Ergo. Major probatur Auctoritate S. Thom. id docentis 1. p. q. 21. a. 1. & 2. 2. q. 61. a. 3. & Auctoritate Arist. 5. Eth. c. 2. ubi dicit, specialem justitiam versari circa tria tantum bona, pecuniam, honorem, & salutem, & nisi statuatur in his æqualitas justitiae, sequitur in omni virtute esse justitiam propriæ & speciali modo: quia omnis virtus observat in sua operatione æqualitatem cum sua regula. Et, si facere aliquid secundum voluntatem superioris, quod illi placet, est opus justitiae specialis, & ex tali opere constituitur æqualitas justitiae in retribuendo mercedem, tunc sequitur, in omni opere bono esse datum, & con-

R. P.
H. MLOD
JANOWSKI
1803. e. 4.
D. VI
6

& contrà passum, sicut in quovis contrahente cum alio, quod postulet retributionem ad justitiam. Et ita omne opus bonum erit justitiae specialis, quod est omnes virtutes confundere. Deinde Arist. 5. Eth. 4. assignans justum commutativum, dicit illud esse in emendandis commerciis. Et in c. 5. in omni commutatione esse repulsionem, eo quod pro accepto retribuendo, patiatur abdicando dominium. Postremo, quia justitia debet esse inter duos retributionis capaces; quoties enim nihil interest unius, id quod alius facit, nullam cum eo justitiam commutativam servare potest. Ergo ad justitiam specialem requirit, ut utriusq; mutuo sit, quod datur & accipitur. Min. probat ex illo Job. 25. *Si justè egeris, quid donabis ei. Job. 22. quid prodest Deo si justus fueris, aut quid ei confert, si fuerit immaculata viatua.* Deinde Deus ita est supra omnem creaturam, ut nulla re creata indigeat, nec aliquid extra se in suam cedat utilitatem, etiamsi in honorem, gloriamq; illius fieri dicatur: honor enim est in honorante, at inter honorem hominis & Dei magna differentia: quia dum honoratur homo, etiamsi honor ipsius in alio sit, & ipse etiam ignorat, est tamen ei utilis: honor autem, quem Deo facimus, non est in utilitatem illius.

RESPONDET I. Suar. Opusc. de Just. Dei n. 14. hæc vera esse de justitia humana, quatenus tali, prout de illa egerunt Philosophi: neq; eadem specie virtus moralis inclinat homines ad servanda hominibus jura, & servanda Deo; non esse autem vera de justitia formaliter & abstractius accepta, quæ sit virtus moralis inclinans voluntatem hominis ad servandum illum jus divinum, quæ virtus erit formaliter commutativa justitiae: quia proprium commutativa, est jus proprium alterius servare seu retinere. Et sic religio, prout est virtus reddens debitum Deo, est specialis justitia, sacrilegium non est contra justitiam humanam, est tamen contra justitiam, quæ reddit debitum Deo. Idem dicendum de blasphemia, quæ si sit contra veritatem fidei, sub hac ratione fidei opponitur, revera autem est Sacrilegium contra Religionem.

CONTRA. Tum quia. Universaliter dictis locis egit Philosophus, de justitia, & si posuit eius objectum quod excludit justitiam inter creaturam & Deum, hoc ipso negavit justitiam creaturæ ad Deum. Tum quia; dicit Vasq. proprium commutativa esse jus alterius servare non quomodocunque, sed in ratione dati & accepti utilis, negabitque ulterius Vasq. religionem in rigore esse justitiam commutativam, eo quod non reddit debitum, quæ utile, concedetq; Vasq. eundem actum ratione diversarum formalitatum posse diversis virtutibus opponi, ut adulterium opponitur justitiae & temperan-

tiae, sed negabit sub illa formalitate sacrilegium opponi juri justitiali divino; cum non auferat Deo ullum utile.

ADIT I. ad Responsonem Suar. cit. n. 17. Majoris est momenti, quod pertinet ad honorem & estimationem alterius, quam ad utilitatem, & commodum, et si in nobis honor; & fama utilitate mensurentur, ideo est, quia est inferioris ordinis; Divinus autem honor est per se estimabilis; alioqui tantum illum Deus non commendaret, nec honor & gloria Dei possent esse materia specialis obligationis erga Deum, si Dei nihil interest opus illi promissum: nihil enim estimabit quod fiat necne: potest item Deus facta sibi promissione & pacto, speciale jus acquirere, redditioque talis juris, formaliter ad justitiam pertinebit.

CONTRA est. Tum quia. Concedo esse majoris ex objecto momenti honorem & estimationem, præ utili; sed nego quod honor possit esse materia justitiae, nisi in quantum utilis est. Tum quia; quamvis honor creatus sit inferioris ordinis, est tamen verè honor, & nihil minus non est objectum justitiae, nisi in quantum utilis, & si censeretur, ut ita dicam, inter bona inutilia, illius violatio, non esset injustitia. Ergo, cum Deo non sit utilis honor illius, non erit materia justitiae. Concedo quidem Dei honorem, esse per se estimabilem, sed nego quod sit estimabilis in ordine ad justitiam, si non habeat formalitatem utilis.

ADIT 2. Suar. Sæpe Deum pacisci cum creatura de operibus, intervenitque illic commutatio, ut etiam agnovit S. Thomas in 3. p. q. 85. a. 3. dicitq; illic intervenire commutationem quandam, unde æqualitas commutativa non debet esse ut sic æqualitas dati & accepti cum mutua utilitate: id enim spectat non nisi ad creatam commutativam. Sufficit ergo, ut ponatur commutatio aliqua, id est, exhibito aliquo actionis, vel passionis ex parte utriusque personæ, ut verum & proprium jus justitiae, inter eas interveniat. Quod ipsum ulterius probat: quia commutativa inclinat voluntatem ad reddendum alteri, quod est aliquomodo suum ratione dominii, aut æquivalentis juris; ideo etiam includit necessitatem quandam, quam nomine debiti significamus, quæ necessitas oritur, vel ex injuria, vel ex contractu, alijs, et liberalis donatio.

CONTRA. Tum quia. Concedo, posse illic intervenire pactum; sed nego, quod pactum, commutativa justitialis: deest enim specificativum, nempe datum & acceptum utile: Tum quia. Expressè S. Thomas dicit intervenire illic aliquam commutationem. Ergo non est rigorosa, adeoque nec justitialis propriè. Tum quia; nego ex dictis rationem dati & accepti cum mutua utilitate solum formalisare creatam justitiam: nam Philosophus definio-

com-

Disputatio III.

83

mutativam, respexit ad utile. Ergo, si hoc non habetur, in commutatione facta à parte Dei; hoc ipso non habetur definitio commutativæ, adeoque justitiae. Unde ulterius conceditur, commutativam includere voluntatem reddendi suum, sed nego, quod reddendi suum, quo-
cunq; modo, sed reddendi suum utiliter.

ADIT 3. Idem. Quod dicitur commutativam versari circatria bona pecuniam, honorem, & salutem, id verum est de justitia humana, sed improbabile est, esse hoc objectum justitiae commutativa, ut sic: quia neque consequens potest aliqua ratione probabili suaderi. Quod ipsum illustrat. Misericordia si consideratur, quatenus inter homines exercetur, adsequata illius materia, sunt bona materialia: nam etiam in bonis spiritualibus nonnisi mediis actionibus corporis subvenitur; & tamen agnoscimus fieri misericordiam per interiores actus, ut orando, per externas item actiones Sacramentorum &c. quamvis Aristoteles has materias non agnoverit. Ergo, sicut non sequitur, non dari misericordiam altiore, ita nec sequitur non dari justitiam altiore. Quod ipsum ulterius ex hoc colligit Suar. Quia quod illa bona, sunt materia justitiae inter homines, inde est: quia nonnisi in his bonis, homo potest laeti, vel ditior aliquo modo fieri: si ergo dentur personæ intellectuales inter quas possit esse communicatio in alio genere bonorum, poterit etiam esse jus proprium ad tale bonum: unde universaliter materia adæquata commutativa erit, omne illud bonum, quod quis debet, & potest conferre alteri ex vi proprii juris.

CONTRA. Tum quia. Immerito assumit Suar. Consequens illud non habere fundamentum: ponit enim Aristoteles cit. hæc verba. sed hacten supple particularis commutativa) circa honorem, aut pecunias, aut salutem, aut si cunctanomine non possent comprehendendi, circa rationia veratur, ob voluptatem, qua à lucro consequitur. Ubi ut vidimus rationem commutativam pecunia, famæ, salutis, constituit Aristoteles, voluptatem à lucro, sibi utili consequentem, quo posito infertur consequens. Ergo, si Deus non habet lucrum, comparatus ad creaturam, non habet etiam justitiam commutativam: nam hæc per Aristotelem, respicit lucrum, & si definitivè per Aristotelem respicit commutativum lucrum, cum hoc non reperiatur in Deo, non reperiatur definitivum commutativum; adeoq; neque ipsum definitum, commutativa justitia. Optimè autem infertur consequens, & probatur consequentia à negatione definitionis ad negationem definiti. Tum quia, ea quæ adfert de misericordia, non convincunt: nam si definitivè misericordia esset subventionis corporalis, excluderetur etiam illa à Deo; sed quia definitivè misericordia, est subventionis

alienæ miseriae, bene illa ponetur in Deo, cum illi hæc definitio conveniat. Quia autem definitivè, per Aristotelem, debet esse commutativa circa lucrum seu utile, cumque Deus nullam utilitatem ex operibus nostris percipiat, bene inferimus, Deo commutativam non convenire. Tum quia. Nego bene predictam commutativam à Suar. assignari; nisi addatur, quod debeat conferre alteri utile: quia nisi hoc addatur, non ponetur ad mentem definitionis voluptas lucri. Cum tamen posita sit ab Aristotele; hinc eam non ponere, erit non ponere hoc, quod posuit, tanquam rationem definitivam Aristoteles.

ADIT 4. Idem. Quomodo contra passum ad hanc justitiam requiratur. Non enim requiritur, ut ab alio accipiat aliquid utilitatis: nam quando promissio obligat ex justitia, ille, qui solvit, nihil ab illo accipit utilitatis; saepeque etiam inter homines ponitur stipendium ex justitia, pro opere nullius utilitatis, imò nec voluptatis, ut si quis det stipendium, ut interficiat, vel mutilet innocentem. Et si dicas esse utilitatem: quia expletur illius appetitus & voluntas; est hoc abuti terminis; alias implere voluntatem Dei, quando aliquid præcipit, esset aliquid facere inutilitatem illius. Non etiam requiritur, ut qui retribuit, mali aliquid patiatur: nam per se hoc nonnisi necessarium est, ut jus alterius exæquetur. Quod autem hoc fiat per privationem dominii alteris, per accidens est. Et sicut in subveniendo alteri semper aliquis se privat dominio rei, vel saltem usu, aut onus aliquid suscipit, neq; tamen de ratione misericordia est repassio. Ergo quamvis justitia humana involvat repassum, non sequitur, quod involvat justitia, ut sic. Et sicut potest aliquis subvenire miseria sine repassione, ut si pro altero oret, ita & in justitia evenire hoc potest, causa, quo quis ex stipendio teneatur talem orationem facere. In hoc ergo solo stabit repassio, quod tanta debeat esse retributio unius, quanta fuit operatio alterius.

CONTRA. Tum quia. Ut urget Vasq. l. 5. d. 223. replicans rationes Suatii. Ea quæ adfert de misericordia, non convincunt: quia nemo dicit de ratione misericordia, esse abdicationem dominii. Unde etiam inter homines est sine abdicatione dominii; dato v.g. solo usu fructus. Jam autem repassionem requirit Aristoteles ad justitiam, & commutativam inter homines, non est sine abdicatione dominii. Tum quia. Quando aliquis accipit pecuniam, ut interficiat innocentem, onus illud occidendi, non potest non esse pretio estimabile. Tum quia. Nego, quod ille, qui ex justitia solvit promissum, nihil accipiat utilitatis, quamvis hæc & nunc non accipiat, & si nihil accipit utilitatis, obligabitur ad solutionem ex mera fidelitate. Tum quia. Nego, non percipi à condu-

gen-

R. P.
H. MLOD
JANOWSKI
TOM. 3. c. 4.
D. VI
G

cente utilitatem ex occidente innocentis, qualis esset v.g. utilitas ne se infestet, ne causam urgeat &c. hinc non erit utilitas illa oriunda ex prae- cisa impleione voluntatis conductoris: sed alia erit utilitas, quam innui, vel alia similis. Tum quia. Nemo de definitiva ratione misericordiae etiam creatae, ponit repassionem: Jam autem cum non loquatur de justitia creatae Aristoteles, sed de justitia sine addito, censendus erit loqui de justitia ut sic; ad quam tamen repassionem requirit. Tum quia. Casu, quo quis orationem teneatur ex justitia facere, interveniunt ea, quæ assumit argumentum, nempe utilitas ejus, qui conductit, & utilitas ejus, qui conductitur, ratione pretii, consequenter habetur etiam passio, & repassio: & si non haberet utilitatem ex oratione, non solveret ex justitia. Tum quia; ad repassionem debet quidem esse tanta retributio, quanta fuit operatio alterius, sed non quomodocunque, sed prout habet rationem utilis.

ADDITIONIS. Idem, varias instantias, quibus probat latius patere justitiam, quam commutationem inter homines, quia inter Angelos ipsos in pura natura consideratos, talis commutatio potuisse reperiri, & si verum est, posse unum Angelum vim inferre Angelo alteri, hæc actio posset esse inter illos injuria. Item si illum decipiat in contingentibus & liberis, vel infamet. Item si non exhibeat honorem, quem forte ratione officii, alteri debet.

CONTRA. Ex Vasq. Dispar est ratio de Angelis: nam illi commodi, & incommodi capaces sunt, secus Deus; adeoq; prædicta definitiva commutativa justitiae, poterunt ad Angelos etiam extendi, ipsaque virtus justitiae, intercedere inter illos.

RESPONDET 2. Ripalda. Tenere Aristotalem L. 4. Eth. c. 3. ad justitiam pertinere exhibitionem, vel ablationem honoris, licet strictè utilis honor non sit.

CONTRA est. Quia sub termino, fama, quæ etiam est materia commutativa, includuntur omnia bona, adeoq; & dignitas. Et sicut fama strictè utilis non est, quia aliam habet definitiōnem, & nihilominus ut sit materia commutativa, per Aristotalem debet habere rationem lucri, ultimoq; per lucrum formalisari; ita & dignitas, ut sit materia commutativa, debet habere rationem utilis.

RESPONDET 3. Lugo de Incarn. d. 3. n. 64. Quod etiam ante illum innuit Suar. opusculo citato n. 27. Argumentum multum probare, illa bona non posse esse etiam materiam charitatis & amicitiae erga Deum, imo nec fidelitatis: Nam sicut justitia inclinat ad servandum jus alienum, circa commodum & utile: sic amicitia ad desiderandum commodum amici, fidelitas ad implenda promissa circa utile: nam promissio de re indifferenti, quod impleatur

non refert: quamvis ergo peccatis non lœdatur intrinsecè Deus, quia tamen estimatio extrinseca est prudenter appetibilis, poterit ad hæc ipsa, darijus in Deo.

CONTRA est. Tum quia, admittit amicitia, ne respiciatur utile. Hinc si aliquis amet alium, quia hoc sibi utile est, non censabitur esse amicus; si ergo admittit, imo requirit ne respiciatur utile, poterit esse bene contenta amicitia etiam extrinsecis bonis amici, & non tantum intrinsecis. Unde etiam amicitia non definitur per velle utile & lucrosum alteri: quia autem definitur commutativa per rationem lucri, si hæc ratio non reperiatur, non reperiatur commutativa. Tum quia. Nego titulo fidelitatis, neminem obligari ad danda indifference: semper enim veridicitati, negatione etiam indifference rei, contraveniretur; ad dandum autem utile quæ tale, supercedet adhuc titulus justitialis. Tum quia. Concedo estimacionem externam esse prudenter appetibilem, sed nego, posse appeti à Deo, tanquam illi utilem. Consequenter, nec tanquam materiam justitiae.

Hæc sint dicta pro defensione Argumenti Vasq. de quo ipso Argumento, quid sit ex objecto sentiendum, infra dicetur.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum & tertium Argumentum.

SECUNDA RATIO est ex eodem Vasq. Nulla creatura, aut peccatis suis, aut alio modo potest inferre Deo damnum. Ergo, etiam & nihil tribuere illi potest, quod vere in utilitatem & compensationem Dei cedat: contrarium enim eadem debet esse ratio. Unde blasphemie, sacrilegia, & odium Dei non sunt proprie peccata injuritiae: opponunt enim alii virtutibus: blasphemia fidei, sacrilegium religioni, odium charitati, quæ à propriè justitia maximè differunt. Unde etiam per S. Thom. 3 p. q. 85. a. 3: *Etiam si pænitentia sit pars justitiae, in ea tamen non servari justum simpliciter, quod ipsum ostendit, pænitentiam non esse justitiam rigorosam, adeoque non esse partem subjectivam, sed potestativam justitiae.*

RESPONDET 1. Suar. Quod hic non ponatur justitia talis inter Deum & homines, qualis ponitur inter ipsos homines. Unde talis justitia pars subjectiva non est justitia erga Deum, sed est pars justitiae formalius & abstractius accepta, quæ sit virtus moralis inclinans voluntatem hominis ad servandum illæsum omne jus, & dominium divinum, quodcunque illud sit: consequenter dicit, reddere cultum Deo debitum, non pertinere ad justitiam commutativam humanam, sed ad divinam, quæ Religio appell-

Disputatio III.

85

appellatur. Quæ ipsa Religio, dupliciter accipitur. Primo ut dicat totum genus quoddam virtutis moralis, reddens debitum Deo. Secundo prout specialiter dat solum cultum honoris, per modum observantiae. Dicit autem Suar. le loqui de justitia priori modo sumpta, & sic claudit sub le justitiam, quam homo debet servare erga Deum, sive omnis virtus participet propriæ hanc justitiam, sive non; blasphemia etiam, licet in quantum est contra veritatem fidei, opponatur fidei, revera tamen est directe sacrilegium contra Religionem.

CONTRA est. Tum quia, ex vi horum, quæ affumit Suar. non tantum sequitur peccatum non esse contra justitiam humanam, sed etiam neque contra justitiam, quæ sit specialis virtus, intendens æqualitatem hominis ad jus divinum. Quod ipsum probatur. Quia virtus moralis intendens jus quodcunq; divinum servare, potius importat complexionem virtutis, & si per hoc salvias, quod scil. se constitutat virtus illa in ratione specialis, per ipsam reduplicatio nem motivi, scil. intendendo servare honestatem in æqualitate ad jus divinum quæ tale: quia tamen extenditur ad quodcunq; jus divinum, adeoque etiam ad jus non rigorosum, nec cum injurya violabile, needum sequitur tali etiam conceptu posito dari, justitiam rigorosam inter Deum & hominem; si autem dicas te loqui de servando jure divino rigoroso, probandum fuisse, esse illud rigorosum, quamvis non adserat Deo ullum utile.

Tum quia. Concedo, blasphemiam sub diversa formalitate posse spectare & ad fidem, & ad Religionem, sed nego vel religionem, vel aliquam aliam, esse virtutem rigorosæ justitiae inter homines & Deum. Tum quia; ut urget Vasq. quamvis peccatum injurya in Deum aliquando vocetur, non debet strictè illa vox accipi: sed eo sensu, quo dicitur etiam Prov. 9. qui arguit derisorum injuriam sibi facit; cùm tamen nemo peccet contra se, in justitiae peccato: hinc peccatum dicitur in justitia, quia non æquatur regularis legis. Sequitur item in omni peccato esse duplum speciem peccati, infamam nempe, propter oppositionem ad aliquam virtutem, & quod sit contra justitiam erga Deum, cum tamen id ante doctrinam Suarri non sit auditum. S. etiam Thomas 3. p. q. 85. a. 3. dicit penitentiam non servare justum simpliciter. Tum quia. Inauditum est in scholis de duplice Religione, ut facit Suar. disputans, Sacrilegiumque semper censetur esse vitium Religioni, & non justitiae erga Deum, oppositum. Tum quia, hanc merito etiam sumitur vi voti non tantum nos obligati ex virtute Religionis, sed etiam rigorosæ justitiae. Vel enim sumunt religionem, inquit Vasq. secundo modo hoc est pro virtute Deo cultum exhibente, & sic non est

rigorosa justitia, ut ipse docet Suar. Vel priori modo, & sic contradicitur sensu communi, qui ad Religionem secundo modo sumptam revo- cat votum Deo factum.

3. RATIO Ejusdem Vasq. ibidem 1. p. num. 12. Si ex eo, quod nos Deo offerimus opera nostra, quæ apud eum meritoria sunt, & ipse pro eis retribuit, dicetur servare commutativam propriæ, sequitur ante quamlibet promissionem ad id obligari: nam si accipit obligativæ justitiae, debet retribuere.

RESPONDEST Suar. In Opusc. n. 38. Ad hoc, ut ex operatione unius redundet obligatio justitiae in alio, non satis est, ut opus ipsum sit tali mercede dignum, secundum moralē æstimationem, sed neesse est, ut ex alterius voluntate & formalis, & virtuali pacto, cum illo fiat: quia nemo potest ex justitia obligari, præsertim ab alio, qui non est superior, nisi intercedente consensu & voluntate illius; & sic, qui in aliena vinea non vocatus laborat sua voluntate, nihil ei tenetur Dominus solvere ex justitia. Neque valet si dicatur, sufficere quod Dominus videat labore & consentiat in opus utile; quia aliud est videre & consentire in opus mihi utile, aliud vero consentire in illam utilitatem, tanquam emptam & mercede solvendam. Illud quidem prius intercedit, sed non sufficit ad justitiae obligationem: potest enim acceptare, ut liberale beneficium, quod fors non acceptaret, si sciret pro illo esse redendum pretium. Ad eum modum, quo in curiis Principum aliquis alium honoris causa sequitur, quod si ex pacto faceret, mereretur retributionem; quando tamen id facit voluntate sua aliquis, etiamsi alius videat, imò gaudere se ostendat, non propterea ex justitia obligatur. Multaque sunt utilia, quæ si pretio sint emenda, prudentes homines ea excusant; requiritur ergo pactum per se loquendo: quia si in circumstantiis personarum & operis moraliter constaret ibi intervenire pactum tacitum, jam tunc oriretur obligatio justitiae, quia in moralibus tantum operari solet consensus tacitus, sicut expressus, quando cadunt in idem si sit consensus, ut dictum, non in utilitatem, sed in pactum.

ADDIT Suar. Etiam, posito, quod inter homines sine promissione ex solo videre & acceptare oriretur obligatio justitiae, nondum oriretur in Deo, independenter ab ejus promissione; quia tacitus consensus tunc inducit obligationem, quando is, qui laborat, nullo titulo esset debitor talis rei, vel operis, & ita si is qui laborat, sit servus, nunc quid labor ejus poterit obligare ex justitia, propter solam scientiam, & consensus sine ullo pacto? Creatura autem multis titulis est obnoxia est Deo. Denique secluso omni pacto, poterit adhuc intercedere ratio meriti & præ-

* H

missi

R. P.
H. MLOD
ia 10 WISKI
TOM. 3. c. 4.
D. VI
G

mii, cuius retributio, ex parte Dei, pertinebit ad aliquam justitiam latius sumptam.

CONTRA. Tum quia. Expressè Vasq. dicit, tunc videre, & consentire, inducit sine pacto obligationem justitiae, quando Dominus more humano, suspicari non potest illud obsequium gratis exhiberi. Tum quia. Universitatem non ex vi promissionis, sed ex vi accepti non gratuitè, oritur obligatio merentis: si quis enim pro re alicuius valente ro. promitteret. si promisio non staret, & contra fidelitatem, & contra justitiam peccaret. Ceterum si solveret s. residuum autem s. non solveret, non peccaret quidem contra promissionem, peccaret tamen contra justitiam. Ergo obligatio justitiae oritur non ex pacto, sed ex recepta. Tum quia; additum illud Suar. non convincit: multa enim sunt opera nostra non debita Deo, titulo necessitatis, sed honestatis, qualia sunt opera consilii. Ergo, saltem hæc inducerent in Deum obligationem justitiae ex vi accepti, independenter à pacto, & illa ipsa obligatio, quæ Deo alio titulo debentur, non tollit in illis dignitatem ipsorum ad vitam æternam. Ergo, etiam poterunt obligare Deum ex justitia: si enim aliquid obstaret, hoc ipso deberent esse talis naturæ, ut etiam tollatur in illis dignitas; nam quotiesquis accipit ab alio rem sibi debitam, aliquo titulo, nempe misericordiæ, idè non debet pro illa solvere: quia hoc ipso, quia est illi debita, non manet apud ipsum digna alio pretio, quamvis alias digna eset, nisi deberetur.

Punctum Difficultatis 3.

Continuatur idem Examen.

QUARTA RATIO. Ejusdem Vasq. in i.p. d.85.n.28. Creatura Deo comparatur sicut parvulus Patri, servus Domino, inter hos autem justitia esse non potest. Antecedens probat multis, ex auctoritate Aristotelis s. Eth. c.6. & S. Th. 2. 2. q. 57. a. 4.

RESPONDET. Suar. opera nostra, quadam ratione, esse ita nostra, ut non sint Dei, quatenus scil. libera sunt.

CONTRA. Ex eodem Vasq. ibidem. Tum quia. Valor operum nostrorum est ex gratia, quæ à Deo provenit, libertasque est solum fundamentum meriti, nec facimus Deum novo aliquo titulo Dominum nostrarum actionem; & sic, quia filius non potest à qualibet honore de ferre patri, constituitur ad hoc virtus à justitia distincta; ita etiam quia creatura non potest Deo à qualibet honore reddere, non ex justitia illum reddet. Tum quia, uturget in i. 2. d. 102. n. 25. Filius non emancipatus, non potest esse justus Patri, Deus autem non potest emancipare creaturam. Tum quia. Quando filius non emancipatus excusat agrum Patris, non est di-

gnus pretio, eo quod id v. g. debitum sit, si autem pactum intercessisset, fieret dignum pretio. Jam autem quando nos præstamus opera in obsequium Dei, ante pactum et offerimus rem dignam vitâ æternâ; præcipue in sententia, quæ rationem meriti non formaliter per acceptationem. Ergo, ex illis operibus induci potest obligatio justitiae, ratione dati independenter à pacto, si alias illa inter creaturam & Deum dari potest.

5. RATIO. Ejusdem Vasq. quam sic sibi proponit Suar. Opus. cit. n.42. Quoties offeritur creditori res à qualis debita, debitor satisfacit, & creditor tenetur acceptare, & si hoc facere nolit debitor; evadit liber, consequenter quando creditor acceptat satisfactionem, quæ per se non necessariò expellit debitum, nec cogit ad acceptandum, talis satisfactio non est à qualis. Unde inferuntur duo. Christus non satisfecit Deo ex propria justitia: quia satisfactio Christi formaliter per se ipsum non reddit nos imitantes à culpa & reatu pœnæ; alias non esset nobis necessaria jam applicatio meritorum Christi, nec potuit Christus, seclusa promissione, obligare Patrem. Infertur aliud, unumquemque hominem justum, seclusa omni promissione, satisfactio Deo ex justitia, per opera pœnalia: Quod Argumentum fusius proponit idem Vasq. cit. i. p. a. n. 38.

RESPONDET I. Suar. quoad satisfactionem propœna, & supponit certum esse de fide, mortali peccato remissio quoad culpam, non remitti semper reatum pœnae temporalis, quod supplicium, licet ex natura rei debeatur peccato; tamen quod in particulari illud supplicium tale sit, pertinet ad ordinationem Dei, tantitas item remanentis reatus pœnae: potuisset enim Deus majorem contritionem ad plenam remissionem exigere, consequenter erat necessaria ordinatio divina, cotisentanea quidem ipsis rebus, non tamen existens in ipsis, sine accessu ordinatiois divinæ; quo posito. Sic urget Suar. Vel potuit Deus illam penam ita taxare ac definire, ut omnino illa luenda esset, nec computari pro altera pœna, quantumvis magna; vel non potuit? si non potuit. Contra erit. Quia ostendit non potest, quod nulla pœna hujus vitæ sit ejusdem rationis, vel à qualis physicè cum pœna purgatorii. Ergo, cum pœna hujus vitæ sit justa, utpote à qualis pœna purgatorii, potuit Deus illam solam definitè velle, sicut in iudicis etiam humani arbitrio posita est, electione justæ pœnae hujus vel illius; spectare quæ hæc videtur ad universalem providentiam divinam, consequenter in presenti talia opera non habent vim ex natura rei, sed supposita promissione, solumque potest esse diversitas ex ordinatione divina, nimirum quia Deus nunc statuit, ut pœna purgatorii non esset sola, seu absolute definita, sed sub conditione, n. si ho.

Disputatio III.

87

Si homo in gratia existens, talem pœnam, loco illius, in hac vita suscipere. Nec posset justus sua satisfactoria opera alteri offerre, si ex natura sunt satisfactoria, quia nemo potest imponere, quin opera sua in ipso habeant formalem effectum intrinsecum & connaturalem, supposito quod hanc; hinc si operum illorum effectus adeo intrinsecus est, reddere immunem a pœna, non poterunt talia opera in satisfactionem pro aliis offerri: quia non possunt ad utrumque simul de condigno valere, & si pendent illa opera ab intentione, pro quoniam offerantur, hoc ipso intelligitur totum hunc effectum non esse naturalem, sed moralem, & si potest homo illam satisfactionem ad alium ordinare, multo magis Deus potuisse illa opera ordinare ad culsum sui, alio titulo debitum. Neque valet, si dicas, necessarium quidem esse legem divinam taxantem, sed illa supposita, nullam aliam jam requiri acceptanceum: hoc enim ipsum est, quod intenditur, nempe condignitatem inter alia ad tollendum reatum pœnae, inclusam in operibus satisfactoriis ex pacto, & lege Dei habeti, & si pactum non præcessisset, potuisse Deus etiam ut judex, punire talem hominem in purgatorio; & si stante ordinatione divina, habetur nihilominus condignitas meritorum ad vitam aeternam; cur non etiam ex eadem ordinatione stabit condignitas satisfactionis? solumque erit in hoc differentia, quod in satisfactione, ex parte Dei, nulla sit requisita nova actio sed sola carentia, seu non punio in igne, in retributione autem est nova actio Dei collativa præmii.

CONTRA ex Vasq. est. In sententia Suar. polita etiam gratia justificationis est necessarius favor Dei, ut a peccati macula purgemur, ergo etiam per illum necessarium erit pactum ad renovationem nostri interiorum, quæ per satisfactionem sit. Quod ipsum per hoc aliud principium probat, quia nemo est dignus pœna, aut tanta pœna sensus ex voluntate Principis, sed ex aliquo facto suo: nam si factum hominis ex se factum non est ad constituendum ipsum dignum, comminatio pœnae, non faciet dignum: aliqui, si judex pro minimo delicto, pœnam comminaretur, ille, qui tale peccatum committeret, dignus esset tota illa pœna, quod est absurdum. Tum quia. Sequeretur ex via allatorum a Suar. principiorum, quod peccator non patetur dignè pœnam illam a Deo statutam, sed pro sola illius voluntate, quod nemo ausit asseverare. Tum quia; aut opus ita exhibitum ex natura sua, & ante pactum relinquit hominem dignum, qui puniatur, licet Deus ratione pacti, illum non puniat: aut non relinquit: si relinquit, sequitur non satisfacere dignè pro pœna hominem, sed solum intuitu nostri operis non nisi tanquam conditionis, requisitæ a Deo, pœnam nobis condonari; si quidem opus ipsum ex se di-

gnum non est, remissione pœnae, neque voluntate Dei dignum effici potest; si autem non relinquit hominem dignum, qui puniatur, Ergo, opus satisfactorium a nobis exhibitum, ex se, & ante pactum dignum est remissione pœnae.

RESPONDET 2. Suar. ad ea, quæ adferuntur de satisfactione Christi. Et

DOCEAT 1. Suar. Fieri posse ut unus reddat alteri rem æqualem, secundum moralem æstimationem, & nihilominus creditor non teneatur ex justitia acceptare; & ita potest aliquis exigere equum ablatum, & non acceptare pecuniam pro illo; posset item exigere restitutio[n]em honoris, quamvis singatur illum esse pecuniæ æquabilem. Unde intelligitur justitiam interdum non quamcunq[ue] æqualitatem exigere, sed quodammodo identitatem. Ita posita pro peccatis nostris æquali satisfactione a Christo, posset adhuc illa satisfactione indigere acceptatione.

DOCEAT 2. Quamvis actio, per quam redditur æquale per se, interdum non sufficiat ad constituendam æquitatem justitiae, intercedente novo pacto, constituetur æquitas, idq[ue] non propter liberalem remissionem, sed propter novum contractum voluntariæ factum; & ita potest aliquis cedere jure ad equum ablatum, factaque conventione de pretio, fiet æqualitas. Quod ipsum in hoc principium resolvitur. Quoties una res pro alia æquali, secundum moralem æstimationem compensatur, servatur æquitas, etiam si voluntas commutandi, sine unlla obligatione, fiat. Et licet commutationi consentiendo, aliquam gratiam facere videatur, illa tamen non diminuit æquitatem justitiae, consequenter, nec acceptatio meritorum Christi, facta a Deo, diminuet in illis meritis rationem satisfactionis justitialis.

DOCEAT 3. Siæut in allatis exemplis est necessarium pactum, ita longè magis, quando non præcessit debitum, sed de novo constituendum est aliquis debitor justitiae, per dationem aliqui rei ab alio factam: non interveniente enim pacto, potest unusquisque jus in rem suam retinere, & illud non remittere, etiam pro realia æquali, hinc etiam ad meritum de condigno, ut in eo intercedat vera justitia, debet supponi pactum, siquidem, quando homo meretur, non solvit debitum, sed potius constituit alium debitorem.

DOCEAT 4. Exinde intelligi, quomodo in satisfactione iustorum, multò magis Christi, intercedere possit vera ratio justitiae, quamvis supponatur pactum: licet enim pœnaltates assumptæ æquivalent moraliter satisfactioni purgatorii, Deus tamen, non supposito pacto, non obligatur ad hanc commutationem faciendam; supposito tamen pacto, justus verè solvit suum debitum. Exemplificat hoc Suar. Qui habet captivum jure belli, quem ex justitia

* H 2 tia

R. P.
H. MLOD
iawowski
tom 3. c. 4.
D. VI
6

tia non tenetur libertate donare, etiam pretio oblato, si tamen accedit pactum, jam erit obligatio iustitiae. Neque valet, si dicas, cum quis habet aliquem captivum, ipse Dominus non est Iesus ab aliquo, neque illi aliquis debitor est, & consequenter, qui offert premium pro captivo, non satisfacit pro aliquo debito, vel jure, non inquam valet: nam captivus jure belli servitatem sustinet tanquam poenam, ratione injuria per rebellionem commissam. Ergo, & supponitur, Dominus Iesus, & captivus semper manet debitor.

DOCE T 5. Posse esse satisfactionem aequalis in morali valore & aetimatione, non tamen in proportione ad solvendum debitum, seu poenam, intervenienteque non nisi pacto, tum primum erit illa satisfactione ex iustitia aequalis, quod etiam contingit in satisfactione Christi.

CONTRA. Ex Valsq. est. Tum quia. Imprimis, tota haec responso, non attingit principalem difficultatem tactam ab ipso Valsq. i. p. q. 85. c. 6. Nempe justam satisfactionem postulare obligationem pro utraq; parte: ex parte debitoris, ut eam exhibeat; ex parte creditoris, ut eam acceptet: si enim justa est, non potest in aequalitatem ad aequalitatem, & in iustitiam ad iustitiam non reducere, quae obligatio, non debet oriri ex pacto: quia pactum non facit justam satisfactionem. Tum quia. Immerito supponit Suar. aequalis satisfactionem; secundum aetimationem non sufficere ad constitutandam aequalitatem iustitiae: nam si est aequalis satisfactione secundum aetimationem veram, re ipsa aequalis est; ac proinde omnis obligatio satisfaciendi extinguitur, sive illam alterum acceptet, sive non. Tum quia. Illud exemplum de Domino equi, qui non contentus pecunia equum ipsum exigit in praesenti non convincit. Ponoq; imprimis compensationem aequalis ex iustitia debitam duplum esse, alteram debitam ex delicto; alteram debitam ex commutatione, contractu, contingitq; ut haec posterior, non sit aequalis debito ex delicto; & ita furto equi non est aequalis pecunia pro equo, sed non nisi equis, quando reddi potest: patitur enim iuriam quod rem suam non habeat, cum illam habere possit & velit: accedenteq; consensu creditoris, non satisfit obligationi iustitiae provenienti ex delicto: nam consensu creditoris non facit satisfactionem aequalis, quae non fuit aequalis, sed alia ratione cesseret obligatio, succedente scilicet alia obligatione ex contractu, cui per illam solutionem recte satisfieri potest, cessatque iustitia furti, cum non detineatur equus a Domino, & incipit iusta commutatio equi pro pecunia; praecipue autem: quia id, quod redditur in compensationem rei ablatae dum res perseverat & manet sub dominio ejus a quo ablata fuit, non habet rationem satisfactionis, sed commutationis: cum ta-

men videatur confundi aequa satisfactione, cum contractu emptionis. Idem sentiendum de satisfactione facienda pro honore vel stupro: quamdiu enim Iesus invitus est, & vult sibi honorem, nulla alia satisfactione delicto aequalis consensi debet. Consensu autem in honorati habito de compensatione per percutiam, initur jam novus commutationis contractus. Tum quia; id quod adseritur de redemptions captivi locum non habet. Neque enim pecunia pro captivo oblata habet rationem satisfactionis pro iuria aliqua, sed pretii pro commutatione emptioneque illius. Quamvis autem satisfactione non requirat consensum partis Iesu: quia necessario debet acceptari, si justa sit; tamen contractus utriusq; partis consensum postulat, neque illud premium habet rationem satisfactionis pro iuria bello illata: Nam jam est vindicta sumpta quosdam occidendo alios in servitatem redigendo, postquam autem suam ille iuriam ultus est, nulla alia debetur nova satisfactione ab illa persona. Tum quia. Ea quae attulit Suar. de comparatione meritorum nostrorum & satisfactionis Christi, non convincunt. Si enim merita nostra mererentur vitam aeternam iustitiae, mererentur per modum commutationis, non satisfactionis, ad commutationem autem non opus est pacto, sed sufficit scientia & consensus in opus; obligareturq; Deus ad dandam gloriam independenter a pacto, si merita essent merita, iusta commutati mutativi. Christi etiam satisfactione pro delictis nostris, si ex se esset iustitialis ante pactum, omnem iustitiam peccati tolleret. Cumq; haec satisfactione Christi sit pro delicto, & cum omnis satisfactione pro delicto aut aequalis non est, aut si sit aequalis ante consensum creditoris, prorsus absunt debitum, sit, ut etiam satisfactione Christi sine ullo pacto foret extinctiva debiti, si iustitialis foret.

Punctum Difficultatis 4.

Quid tandem sentiendum de his Argumentis?

Proposuimus Argumenta Valsq. solutionesque quas adhibuit Suar. Replicas item Valsq. ad solutiones Suarii, ut ita sub unum intuitum Magistorum horum concertatio caderet. Sed hic perstringendum quid sentiendum sit de robo horum Argumentorum.

Quod ad primum attinet. Duplex ei solutio adhiberi posset. Imprimis concedendo utilitatem extrinsecam Dei, quam Deus percipit ex nostris operibus, licet non percipiat utilitatem intrinsecam; nomine autem utilitatis extrinsecæ venit, quia scilicet, licet Deus aequaliter sit, quod ad sua interna felix, non posita laude & obsequio creaturæ, nihilominus amat illas actiones utpote sui contentativas & ejus energiæ, ut si felicitas Dei penderet ab extrinsecu illius cultu & re-

& reverentia, abunde illam felicitatem viillo-
rum actuum haberet. Unde etiam si commu-
tativa staret in ratione dati, & accepti lucri, pos-
set adhuc salvari tota ratio commutativa in lu-
cro illo, & utilitate extrinseca: Certè enim et-
iam inter homines magna Auctoritatis, & omni
exceptione majores, evenire hoc potest, ut ali-
qua habeant bona cum sua excellentia intimè
conjuncta, & quibus si carerent, haberent di-
minutionem suæ excellentiæ. Eatalia sunt bo-
na, quæ addunt quidem aliquid, sed etiam si non
habeantur, æque manent in se quoad æstima-
tionem moralem, habentes complementum
sue fortunæ, & tamen de utrisque bonis inter-
cedere potest justitia commutativa. Ergo, ra-
tione illius utilis extrinseca, poterit etiam inter-
cedere commutativa inter creaturam & Deum.

Deinde ad idem Argumentum dici potest. Concedendo, si inhæreatur verbis Aristotelis (quæ tamen bene accipi possunt, quod proce-
dant de lucro & utili, tanquam manifestioribus
commutativa speciebus) non reperiri inter
Deum & creaturam justitiam Aristotelicam,
accipiendo tamen justitiam, secundum quod
dicit æqualitatem ratione dati & accepti præ-
cisæ, afferi potest, quod detur justitia inter crea-
turam & Deum, præcipuè cum etiam in aliis lo-
cis discurrens Aristoteles, de commutativa non
meminerit lucri, ut videre est toto capite quar-
to, ubi licet, prope medium, lucri meminerit,
sed nomine lucri non accipit utile, sed accipit
plus, inter quod, & minus seu damnum, semper
medium querit justitia, & qui dixerat jus emen-
datum lucri & danni medium esse, inferius
dicit, *equum autem medium est, pluris & pau-
tioris.*

Quoad secundum Argumentum. Idem et-
iam dici potest, hoc addendo quod v.g. blasphemia
secundum formalitatem suam, vulgatam,
& secundum id, quod in illa principale est; sit
contra Religionem; in quantum tamen spoliat
Deum utilitate extrinseca honoris, ad quem ta-
menius habet Deus, bene poterit esse contra
justitiam specialem, si aliunde illa non dicatur
repugnare inter Deum & creaturam.

Quoad tertium Argumentum. Quod etiam
ferme coincidit cum Argumento quinto, quo-
ad principale illud de requisitione consensu,
dici potest, conformiter ad mentem Suar. eli-
cendo eam ex doctrina ipsiusmet Vsq. Con-
sentit Vsq. quod in commutativa necessario
requiratur voluntas contrahentium, ut videre
est, ex his, quæ adlata ex Vsq. contra refuta-
tionem Argumenti quinti Suar. etiam conce-
dit intervenire pactum tacitum, cur hæc non
æquivalebunt sibi? quod enim adfert Vsq. pa-
ctum tacitum non esse materiam juramenti,
quod tamen convenit promissione, id non con-
vincit, cur non enim ex subsequenti possit ali-

quis manifestare pactum suum internum, jura-
re que pro objecto juramenti, non quidem ma-
nifestationem sed pactum tacitum præhabitum
habendo? Et certè quod frangendo pactum
tacitum nemo peccet contra fidelitatem, non
oritur ex distinctione illius à voluntate contrahendi,
sed quia non est clarè signo externo ma-
nifestatum; sicut, nec voluntas contrahendi
est juramenti objectum in his principiis, nisi
manifestetur; defectum illum, ne sit juramen-
ti objectum, non in diversitatem obligationis,
sed in defectum manifestationis referendo.
Unde, etiam, nego tum temporis obligationem
oriri ex re accepta, sed orietur ex tacito pacto,
voluntateq; contrahendi. Quod autem non
solvens nisi promissum quinque cum debeat ex
justitia solvere aliud quinque, peccet contra ju-
stitiam, oritur hoc ex voluntate contrahendi
per Vsq. & apud Suar. ex pacto tacito, adeo-
que non præcise ratione accepti: quamvis au-
tem aliqua opera non sint debita Deo, titulo
necessitatis, sed honestatis; independenter ta-
men à voluntate contrahendi non inducent
obligationem, adeoque sine promissione. Ea
autem quæ adfert Vsq. de merito condonatione
que requisita, alibi supponuntur examinata.

Quoad quartum Argumentum. Dari dicit
Suar. emancipationem, ut ita dicam, respectu
Dei, ex voluntate ipsiusmet Dei, faciente id
voluntate Dei, & pacto, quod facit ætas in crea-
tis. Et quamvis valor operum nostrorum sit ex
gratia: quia tamen Deus, hac ipsa gratia con-
trahit voluntariè cum creatura; bene illa ju-
sticialiter poterit aliquid Deo offerre: sicut est
quidem valor monetæ ex voluntate Principis,
hoc tamen non obstante, poterit illa monetæ,
esse subditus justus Principi. Et quamvis crea-
tura absolutè æqualem honorem Deo tribuere
non possit, æqualitatem mensurando dignita-
te, sufficit quod possit offerre æqualem hic &
nunc, æqualitate per circumstantias, & volun-
tatem promissionemq; Dei, tantam vel tantam,
præxigentis mensuram. Ea, quæ adfert de
merito, alibi examinantur.

Ad quintum Argumentum dici posset, quod
non ex eo ad satisfactionem Christi fuerit re-
quisita acceptatio, quasi ex justitia, non potue-
rit satisfacere, sed quia satisfactio hæc debuit
esse personalis, adeoque ab ipsis peccantibus
exhibenda. Negatur item, quod non sit ne-
cessaria in pœnibus acceptatio: quod inibi
supponit Vsq. quia ipsi peccato merenti pœ-
nam, annexatur ratio offensæ indelebilis, (se-
clusa satisfactione à persona divina) nisi volun-
taria dimissione, quæ etiam acceptat satisfacio-
nem pro reatu pœnae, quæ alias posset esse ju-
sticialis, nisi impedit ratio illa of-
fensæ.

*H 3 Pun.

R P
HUMLOD
1810 WSKI
Dom 3. c. 4.
D. VI
6

Punctum Difficultatis 5.

Rationes aliorum.

PRIMA RATIO. Ex Zuniga. Scienti & volenti nulla sit injuria, ut vult Jus & Arist. l. 5. Eth. c. 9. At Deus non est invitum in actu peccati: est enim potens impedire illud, & non impedit, ultiroque & sponte confert ad peccatum concursum, quamvis illud inefficaciter detinetur.

RESPONDET 1. Hurt. ut ratio invitum, quæ Deo competit habeat rationem injuræ, sufficit quod concursus praestitus ad actum peccati, sit voluntarius, cum voluntario admixto, ratione nolitionis inefficacis ipsius. *Hec Responso*

NON SATISFACIT. Tum quia: Hoc ipsum, quod assumit, probandum fuit: Cur scil. illa nolito, etiam illi voluntario, conjuncta, fundet injuriam. Tum quia. In illo negotio duo veniunt consideranda, unum, non de negandi concursum: & aliud, ad quidnam ten dat usus illius concursus. Prior illa formalitas est efficax, & non respicit jus Dei, sed jus inde mnis libertatis servandæ, nec per illam ullo modo violatur jus Dei, cum sit ipsemet actus divinus; nullius autem respectu sui injuria est; alia autem illa est considerabilitas; an usus concursus divini, non possit ferri in injuriam Dei, & quomodo feretur in injuriam, si habeatur plenum voluntarium ad concurrendum ad suam, ut intenditur, injuriam, quæ certè hoc ipso videtur non esse jam injuria. Tum quia: Immerito assumitur, quod Deus habeat nolitionem tantum inefficacem peccati: quia potest dici habere nolitionem efficacem, quantum ex illo. *Hec dicta pro veritate solius doctrinæ.*

RESPONDET 2. Ripalda. Deum etiam tunc esse invitum, voluntate signi, sufficienti ad injuriam, vultque in actu exercito obligationem, ne fiat peccatum. *Hec etiam Responso*

NON SATISFACIT. Quia hoc ipsum probari debuisset, quomodo voluntas illa signi, sufficiat ad injuriam, in concursu alius voluntatis, quæ est de concursu ad illum actum, qui dicitur esse injuria? quomodoque vult in actu exercito obligationem tamque justitiam, ne fiat peccatum? cum voluntariè concursum exhibeat, & non impedit, cum possit.

RESPONDETUR 3. De hoc, quod scienti & volenti non sit injuria, redibit infra sermo, nunc in Minori negatur, Deo volente fieri peccatum, quod solum, est injuria Dei: Neque enim Deus vult impium & impietatem ejus. Negotitem, Deum, quantum est ex illo, non esse invitum in actu peccati, quod sufficit ad rationem injuræ. Sic latro facit injuriam, quamvis illi pro vita offeratur pecunia: quia, quantum est ex offerente, nollet illum dari.

2. RATIO. Ejusdem est. Si posset ab homine Deo, fieri injuria peccato, teneremur exemplo ad satisfaciendum, adeoque penitendum, quod tamen negant Autores.

RESPONDET 1. Suar. d. 15. de Pœnit. S. 5. Legem esse justitiam, quæ prius obligavit, ad non inferendam Deo injuriam, post illam verò factam, obligat ad satisfaciendum pro illa. *Hæc ergo lex, ut affirmativa est, ex se non obligat statim, ut verò est negativa, tūm primum obligat post factam injuriam.* Objiciendoque sibi, cur obligetur homo exemplo ad restituendum ablatum, si possit? reiectisque Sotii & Medina responsionibus, tandem subiungit num. 10. disparitatem esse: quod aliter laeditur homo per furtum, aliter Deus per peccatum: homo enim ita laeditur, ut detrimentum aut damnum patiatur in propriis bonis, sibi utilibus, quibus carere cogitur quamdiu res ablata ei non restituitur; & ideo justitia non tantum obligat ad non accipendam rem alienam, sed etiam ad non detinendam apud se: quia illa carentia rei propriæ, est quasi continuum nocumentum proximi, quod moraliter gravius est, quando est, privatio diuturnior. At verò, licet nostris peccatis offendatur Deus, non tamen ita laeditur, ut privetur re aliqua sibi utili, sed solùm privatur honore sibi debito, ideoque post transactam actualem injuriam, nullum ei nocumentum accrescit ex eo, nec proprius homo apud se detinet aliquid bonum utile, neque illum impedit, ab usu alicuius rei suæ. Addit infra num. 12. sub finem, quod ex accidenti possit aliquis obligari ad hic & nunc restituendum Deo, ut si cresceret semper major infamia Dei ex aliqua doctrina falsa, promulgata de Deo. *Hec Responso*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non est ratio, cur etiam lex negativa de penitendo sic formari non possit: Non tardes restituere Deo; sicut respectu creaturæ, datur negativum præceptum restituendi. Tum quia: immerito recurrit ad hoc Suar. ideo non fieri Deo injuriam per se, dilatione penitentia: quia non auferatur per illam aliquid Deo utile: idque duplice ex fonte. Imprimis, quia ipse Suar. urgenti Vafq. ex eo, Deo non fieri unquam injuriam: quia nihil illi auferatur utilis, negavit hoc principium. Ergo & illi negari debet, non obligari creaturam ad statim penitendum, si peccet, & quod si non peniteat statim non fiat injuria Dei stricta, quamvis peccato non auferatur Deo quicquam utile. Rursus, quamvis in actu peccato nihil auferatur Deo utilis; nihilominus non sequetur in illo actu peccato non inferri injuriam Deo. Ergo etiam, quamvis in dilatione penitentia nihil Deo auferatur utilis, non sequetur, quod illa dilatione non fiat Deo injuria. Tum quia: est injuria homini quando non posita restitutio cogitur carere bonis sibi utilibus. Ergo, etiam est injuria Deo

Disputatio III.

91

De dilatio pœnitentia, quando per illam cogitur carere Deum honore, qui est illius bonum extrinsecum.

RESPONDENT 2. Lugo d. 3. de Incarn. n. 66. Non teneri hominem exemplum ad restitutio- nem Deo: quia non potest in individuo restituere illud, quod in justè abstulit, in æquivalen- tiam, non teneatur de justitia, quia hoc potest Deus, quod voluerit, sine ullo incommmodo recuperare, quod idem, moraliter loquendo, et illud in bonis habere. *Hæc Responso*

NON SATIS FACIT. Tum quia. Ex hoc principio, quod alius non possit illud in individuo restituere, quod abstulit, non sequitur in humanis aliquem, si æquivalens possit reddere, non teneri restitutio- nem, & si sufficit in com- mutativa, in & requiritur, commutabilium differenta, cur ergo excusatibus peccator, ex eo, quod non possit idem in individuo reddere. Tum quia. Quamvis possit Deus facere, cum voluerit, ne ponatur sua actualis injuria, tamen, hoc non obstante, saltem in casibus, quos admitit Lugo, non sequitur, quod illud moraliter in bonis habeat Deus, per quod actu injuriatur. Ergo etiam ex eo, quia hoc potest Deus facere, quod voluerit, ut illud recuperet, non sequitur, quod non teneatur ad restitutio- nem exemplum creatura. Tum quia, obligatio ad restitutio- nem taxanda est, non tantum re accepta, sed etiam voluntate rationabili ipsiusmet injuriati, hoc vel illud depositis ex suppositione injuria, & ex suppositione, quod idem in individuo restitu non possit; potest autem rationabiliter Deus exigere v. g. actum contritionis, vel Confessionis Sacramentalis; posito autem hic & nunc restituibili, querere restat: quare non obligetur exemplum creatura ad restituendum? cum posito, hic & nunc restituibili, teneatur in humanis injuriis exemplum restituere, per loquendo.

RESPONDENTI potest 3. Restitutio, quæ deberetur Deo, esset vel ratione rei accepta pre- catio estimabilis, & indubie, supposito quod per oppositos jus justitiale Dei extendatur in talia, v. g. exemplis ablata; par esset ratio Dei & creatura, & utrobius ad esset obligatio exemplum restituendi. Si autem esset debitum restitutio- nis, ratione actus interni mali, injuriantis Deum, tunc illa restitutio, vel deberet stare in actu retractionis, & hic non obligat exemplum; quia non est major obligatio creatura ad restituendum Deo, quam creatura ad restituendum creatura, in & hæc posterior, est major, quia certior, quia penitus damnificativa, & af- flictiva, & tamen nemo obligatur ad hic & nunc retractandam voluntatem injuriandi. Imo, per non paucos parum interest habuisse voluntatem retractandi injuriam, modo res ab- lata restituatur. Si autem staret restitutio in supplendo eo, quod est per voluntatem inju-

riandi ablatum, ne cum obligaretur creatura. Rationem reddit Ripalda, quia post injuriam, manet quidem in Deo ius hinc & nunc exigendi compensationem, si eo ut velit; defacto tamen non est homo obligatus ad eam ponendam: quia Deus non utitur jure suo exigens illam continuo præstari, ut exigunt homines, non ceden- tes illi juri. Quod autem Deus non utatur illo jure suo, inde colligitur: quia nulli exstat tale præceptum, & quia ius benignitati confor- me est, non gravare hominem etiam peccan- tem tali onere, festinæ compensationis. Quod ipsum, ut commodius defendatur, teneri hoc potest. Quamvis Deus appetat pœnitentiam peccatoris, unde etiam dicitur, *retardes con- verti ad Dominum*: depositique hoc & sancti- tas illius, & amor animarum; nihilominus, etiam posito, quod esset peccatum stricta Dei injuria, non depositit hoc Deus exemplum fieri; quia cum illa ipsa satisfactio sui inchoationem & exhibitionem habeat à Deo per cogitatio- nes, quæ sunt in nobis, sine nobis, & concursum; cum Deus ipse, non urgente præcepto, talia non inchoet, nec etiam depositare potest non urgente præcepto: quia alias imprudenter exigeret satisfactionem: sicut etiam homo non exigit justitiale satisfactionem ab eo, cui im- possibilis est satisfactio. Deinde tota obligatio restitutio- nis est malitia inæqualitatis in bonis; malum autem hoc minus afficit maiorem fortunam, si sit malum comparatione fortunati, non considerabile. Hinc etiam in furto, hoc quod sufficit ad mortale in furto pauperi facto, v. g. unius acicula, artifici pauperi, hanc unam habenti, non sufficit ad mortale in furto facien- do diviti: quia minus malum habet in illa inæ- qualitate bonorum. Quia autem bonum hoc extrinsecum, quo Deus in peccato privaretur, non est malum inæqualitatis in bonis Dei nota- biliter eundem gravans: Deus enim bonorum nostrorum non indiget; fit, ut exemplum re- compensationem non exigit, sed tunc, cum illi placuerit, utillo suo jure, non abolito, urgente scilicet præcepto: quamvis enim ratio offendæ in conspectu Dei sit malum considerabile, ut- pote infinitum; ratio tamen injuria, in justitia- litatisque strictæ, non est unde desumat infinitatem: hinc, non est malum talis inæqualitatis, quod urgeat Deum ad hic & nunc, & exemplum depositandam satisfactionem.

3. RATIO ex Lorca. Nulla est virtus, quæ reddat Deo aliiquid illi justitiale debitum, quæ enim? Ergo, non datur justitia erga Deum.

RESPONDETUR. Videri quod præpostere urgeatur ex eo, quod non detur virtus, non dari objectum. Facile etiam negabunt oppositi non dari virtutem, quæ velit indemne servare jus divinum. Et aliqui cum Ripalda, ponent specialem ad hoc virtutem. Alii revocabunt

* H 4

illam

R. D.
THEMLOD
1800.01.01.3.e.4.
D. VI
6

illam ad pœnitentiam, quam etiam dicere possent esse justitiam rigorosè, casu quo possit esse creatura rigorosè Deo justitialis.

DIFFICULTAS II.

Probat Intentum.

PROBATUS 1. **Conclusio.** Restaurando Argumentum commune, cuius meminit Ripalda & Lugo, illudque ex Zuniga proponit Ripalda. Justitia servat illæsum jus dominii, quod à nobis lædi potest: nam si lædi non potest, dabitur affectus similis justitiae, non tamen verus justitiae actus, sicut in Angelo non est verus castitatis actus, quia non sunt in illo motus concupiscentiæ, quos castitas compescit. Anjus Dei non potest à nobis lædi: lædi enim non potest jus, quod impediri non potest usus rei pro arbitrio suo. Jus autem Dei in nostra opera impediri non potest, ne illis pro arbitrio utatur, si quidem nostræ voluntates magis sunt in potestate Dei, quam in nostra: potest enim ab illis, quem voluerit actum elicere.

RESPONDENT 1. **Lugo.** Jus Dei posse aliquid à nobis lædi, scilicet exigente Deo ex dominio proprietatis, ut v. g. cum tali auxilio, actum amoris eliciamus, & nobis dissentientibus huic præcepto: tunc enim verè impeditus Deum ab illo actu, cum illo auxilio obtinendo.

CONTRA. Quia hoc ipsum negatur, habere scilicet. Deum jus proprietatis justitialis, seu stando in medio termino allato, jus proprietatis, quod possit lædi à creatura: læditur quidem tunc ejus excellentia, vis mandativa, sed nego lædi dominium proprietatis.

RESPONDENT 2. **Rip.** Ut lædatur jus dominii, non requiritur impediri potestatem physicam obtinendi rem, sed usum potestatis moralis in actu secundo; impeditur autem hic usus, sicut i impeditur usus jurisdictionis: eodem enim modo potest contraveniri arbitrio Domini obligantis, quo contravenitur arbitrio, ex obedientia prohibentis. Quod autem impeditio ipsius potestatis moralis, sit injuria, illustrat: quia fœmina contrahit malitiam adulterii, quamvis maritus occultatus, crimen prospiciat, & ad experientiam fidem mulieris, vel eam castigandam non se prodat: impediturus crimèn, si se proderet.

CONTRA. Tum quia. Non ostenditur, qui impediatur usus potestatis moralis, circa jus, quod lædi non possit, in quo tamen se fundat medius terminus argumenti. Tum quia. Argumentum illud à pari non convincit: Certe enim tunc non impeditur ab usu potestatis moralis maritus, nec ex eo est injuria, quasi impediatur ab usu potestatis moralis, sed quia violatur jus, quod lædi potest. Tum quia, quod

ad fertur de dominio jurisdictionis, verum est: quia supponitur jus illud lædi posse, assumit autem medius terminus argumenti, jus, quod lædi non possit. Imò idem medius terminus est pro nobis: quia jus jurisdictionis divinæ nunquam lædi potest, si illo Deus uti velit. Ergo, nec jus proprietatis lædi poterit, si eo Deus uti velit, si autem nolit uti, transcat, quod lædi possit, sed materialiter: quia evadit jam jus, quo Deus uti nolit hic & nunc, adeoque sine ratione formalis injuria. Et hæc pro medio termino communiter adhiberi solito.

PROBATUS 2. Deus jure suo, ut dictum supra, spoliare se non potest per propriam voluntatem. Ergo, nec per alienam spoliari poterit.

RESPONDETUR 1. Ex eo, quod aliquis alium jure spoliare non possit: non sequitur, quod illum injuriare non possit, quia fur non spoliat Dominum jure ad rem, & tamen illum verè injuriat.

CONTRA. Injuria semper est læsio seu destructione juris, licet quia jus multiplex est, multiplex etiam sit ejus læsio. Unde fur licet non lædat jus ad rem legitimi possessoris, verè tamen lædit & auferri jus in re. Quo posito, redibit Argumentum factum.

RESPONDETUR 2. Ex eo, quod Deus non possit se spoliare suo jure; non sequitur, quod à creatura illo spoliari non possit: quia etiam maritus jure se ad uxorem spoliare non potest, & tamen ab adultero hoc jure spoliatur.

CONTRA. Quia negatur jure suo particuli non posse se spoliare maritum, licet adhuc tunc committatur adulterium. Sed quidquid sit de hoc, hoc ipso spoliatus, ut dicit Respondens, jure suo maritus caret illo jure, nullo autem jure, ex dictis supra, suo, carere potest Deus.

RESPONDETUR 3. Disparitatem esse: quia causa mali debet esse defectiva, adeoque creatura; & cum spoliare Deum jure suo sit malum, non poterit rejici in Deum, poterit in creaturā.

CONTRA. Reditur ad Argumentum. Quamvis De ratio injuria sui ipsius tribu non possit, tamen nec creaturæ tribui potest, si Deus manet in jure suo expeditus, illudque amittere non possit. Sed Deus, ut probatum supra, debet semper ex vi sua essentia manere in domino suo, & jure. Ergo non manet injuriatus.

PROBATUS 3. Tum quia. Si nihil repugnet, debemus Deo tribuere jus quam perfectissimum in res, in quas habet jus; perfectius autem est jus, quod est inviolabile, & hanc propositiōnem ostendit inducō: nam jus plebejum, quia à pluribus etiam sine injuria adimi potest, minus est jure nobili, & jus nobile minus est jure regali: quia juri regali, titulo alti dominii subordinatur, jus autem regale vel Reipubl. nulli alteri subordinatur. Quod ipsum in hoc resolvi potest: quia dominium omne est potestas, hinc